ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 1ης Ιουλίου 1969*

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 2/69 και 3/69,

που έχουν ως αντικείμενο αίτηση του Vrederechter της Αμβέρσας (2ο καντόνιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Αμβέρσας (Κοινωνικού Ταμείου για τους εργάτες κατεργασίας διαμαντιών),

και

SA Ch. Brachfeld & Sons, Αμβέρσα (υπόθεση 2/69),

και

Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Αμβέρσα,

και

Chougol Diamond Co., Αμβέρσα (υπόθεση 3/69),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 9, 12, 13, 18, 37 και 95 της Συνθήκης,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, A. Trabucchi (εισηγητή) και J. Mertens

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

de Wilmars, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco και P. Pescatore, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Gand
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιλαμβάνει τα «περιστατικά» παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 24ης Δεκεμβρίου 1968, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Ιανουαρίου 1969, ο Vrederechter (ειρηνοδίκης) του 2ου καντονίου της Αμβέρσας υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ, διάφορα ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 9, 12, 13, 18 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Εκτός από το ερώτημα 5γ, αυτά τα ερωτήματα έχουν στην ουσία ως σκοπό να διευκρινιστεί ο όρος «φορολογική επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμό», που αναφέρεται στα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και η έκταση της απαγορεύσεώς της.

3 Οι αναφορές που γίνονται στα άρθρα 18, 37 και 95, προς σύγκριση και διάκριση σε σχέση με τα άρθρα 9 και 12, έχουν τον ίδιο σκοπό.

4 Επομένως, τα ερωτήματα αυτά πρέπει να εξεταστούν στο σύνολό τους.

5 Κατά το άρθρο 9, η Κοινότητα βασίζεται επί τελωνειακής ενώσεως, η οποία στηρίζεται στην απαγόρευση μεταξύ των κρατών μελών των δασμών και όλων των «φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος», καθώς και στην υιοθέτηση κοινού δασμολογίου στις σχέσεις τους με τις τρίτες χώρες.

6 Κατά το άρθρο 12 τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν «νέους εισαγωγικούς δασμούς ... ή φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος».

7 Η θέση αυτών των άρθρων επικεφαλής του μέρους που αναφέρεται στις «βάσεις της Κοινότητας», η θέση του άρθρου 9 στην ίδια την αρχή του τίτλου «ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων», η θέση του άρθρου 12 στην αρχή του τμήματος που αφιερώνεται στην «κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών μελών», αρκούν για να υπογραμμίσουν το σημαντικό ρόλο των απαγορεύσεων που αναφέρουν τα άρθρα αυτά.

8 Η σπουδαιότητα αυτών των απαγορεύσεων είναι τέτοια, ώστε για να αποφευχθεί η καταστρατήγησή τους με τις ποικίλες τελωνειακές ή φορολογικές μεθόδους, η Συνθήκη θέλησε να αποτρέψει κάθε ενδεχόμενη ανεπάρκεια κατά την εφαρμογή τους.

9 Έτσι, το άρθρο 17 ορίζει ότι οι απαγορεύσεις του άρθρου 9 εφαρμόζονται ακόμη και αν οι δασμοί έχουν ταμιευτικό χαρακτήρα.

10 Το άρθρο 95, το οποίο τίθεται συγχρόνως στο μέρος της Συνθήκης που αφιερώνεται στην «πολιτική της Κοινότητος» και στο κεφάλαιο που ασχολείται με τις «φορολογικές διατάξεις», αποσκοπεί, με την απαγόρευση επιβολής επί των εισαγομένων προϊόντων εσωτερικών φόρων ανώτερων από τους επιβαλλόμενους στην εγχώρια παραγωγή, στο να κλείσει τις ρωγμές τις οποίες ένα φορολογικό μέτρο θα μπορούσε να ανοίξει στις προαναφερθείσες απαγορεύσεις.

11 Η Συνθήκη, επιβάλλοντας την απαγόρευση των δασμών, δεν κάνει διάκριση μεταξύ των εμπορευμάτων, ανάλογα με το αν ανταγωνίζονται ή όχι τα προϊόντα της χώρας εισαγωγής.

12 Επομένως, η κατάργηση των τελωνειακών φραγμών δεν αποσκοπεί αποκλειστικά στο να εξαλείψει τον προστατευτικό τους χαρακτήρα, καθώς η Συνθήκη θέλησε αντίθετα να έχει ο κανόνας της καταργήσεως των δασμών και των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος γενικό περιεχόμενο και αποτέλεσμα, προς εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

13 Από το όλο σύστημα και το γενικό και απόλυτο χαρακτήρα της απαγόρευσης κάθε δασμού επιβαλλομένου επί των εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των κρατών μελών, προκύπτει ότι οι δασμοί απαγορεύονται ασχέτως σκοπού προς επίτευξη του οποίου επιβλήθηκαν καθώς και προορισμού των εσόδων που αποφέρουν.

14 Η δικαιολόγηση αυτής της απαγόρευσης έγκειται στο ότι οικονομικές επιβαρύνσεις, όσο μικρές και αν είναι, επιβαλλόμενες λόγω της διελεύσεως των συνόρων, συνιστούν εμπόδια στην κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

15 Η επέκταση της απαγόρευσης των δασμών στις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος αποσκοπεί στο να συμπληρώσει, κάνοντάς την αποτελεσματική, την απαγόρευση των εμποδίων στο εμπόριο που προκύπτουν από αυτούς τους δασμούς.

16 Έτσι, η χρησιμοποίηση αυτών των δύο συμπληρωματικών όρων αποσκοπεί στο να αποφευχθεί η επιβολή, στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, οποιασδήποτε οικονομικής επιβαρύνσεως που στηρίζεται στο ότι προϊόντα που κυκλοφορούν εντός της Κοινότητας διέρχονται τα σύνορα ενός κράτους.

17 Επομένως, για να γίνει δεκτό ότι μια φορολογική επιβάρυνση έχει αποτέλεσμα ισοδύναμο προς δασμό, πρέπει να εξεταστεί αυτό το αποτέλεσμα σε σχέση με τους σκοπούς που θέτει η Συνθήκη στα μέρη, στον τίτλο και στο κεφάλαιο όπου έχουν τεθεί τα άρθρα 9 και 12, ιδίως σε σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

18 Συνεπώς, μια χρηματική επιβάρυνση, όσο μικρή και αν είναι, μονομερώς επιβαλλόμενη, και όποια και αν είναι η ονομασία της και ο τρόπος επιβολής της, η οποία επιβάλλεται επί των εγχωρίων προϊόντων ή των εισαγομένων λόγω του ότι αυτά διέρχονται τα σύνορα, όταν δεν είναι δασμός στην κυριολεξία, συνιστά φορολογική επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος, υπό την έννοια των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης, έστω και αν δεν εισπράττεται υπέρ του Δημοσίου, δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις, δεν επάγεται προστατευτικά αποτελέσματα, και έστω και αν το επιβαρυνόμενο προϊόν δεν ανταγωνίζεται την εγχώρια παραγωγή.

19 Από το σύνολο των προαναφερθέντων άρθρων και από το συσχετισμό τους με τις άλλες διατάξεις της Συνθήκης προκύπτει ότι η απαγόρευση νέων δασμών ή φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος, η οποία συνδέεται με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων, αποτελεί θεμελιώδη κανόνα, ο οποίος, υπό την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της Συνθήκης, δεν έχει εξαιρέσεις.

20 Ως προς αυτό, προκύπτει από τα άρθρα 95 και επόμενα ότι ο όρος «φορολογική επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος» δεν περιλαμβάνει τις επιβαρύνσεις που επιβάλλονται με τον ίδιο τρόπο, εντός των κρατών, επί των ομοειδών ή συγκρίσιμων εγχώριων προϊόντων, ή οι οποίες τουλάχιστον, ελλείψει τέτοιων

προϊόντων, υπάγονται στο πλαίσιο εσωτερικής γενικής επιβαρύνσεως ή που έχουν ως σκοπό να αντισταθμίσουν, εντός των προβλεπομένων από τη Συνθήκη ορίων, τέτοιες εσωτερικές επιβαρύνσεις.

21 Μολονότι δεν μπορεί να αποκλειστεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, συγκεκριμένη υπηρεσία που παρασχέθηκε πραγματικά να μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο ενδεχόμενου ανταλλάγματος, ανάλογου προς την εν λόγω υπηρεσία, εντούτοις αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει παρά μόνο στις περιπτώσεις που δεν είναι ικανές να οδηγήσουν στην καταστρατήγηση των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης.

22 Οι διατάξεις της Συνθήκης, οι οποίες θεσπίζουν τις εν λόγω απαγορεύσεις, επιβάλλουν στα κράτη μέλη σαφείς και πλήρως καθορισμένες υποχρεώσεις, που δεν απαιτούν, για την εφαρμογή τους, καμία μεταγενέστερη παρέμβαση των κοινοτικών ή των εθνικών αρχών.

23 Επομένως, αυτές οι διατάξεις παρέχουν άμεσα δικαιώματα στους πολίτες.

24 Η Συνθήκη, απαγορεύοντας κάθε νέα χρηματική επιβάρυνση, επιβαλλόμενη κατά τη διέλευση από τα σύνορα εμπορευμάτων που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας, δεν κάνει καμία διάκριση μεταξύ των υπηκόων των διαφόρων κρατών μελών.

25 Πράγματι, η Συνθήκη απαγορεύει, κατά την εισαγωγή και την εξαγωγή οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση μεταξύ των κρατών μελών, ασχέτως ιθαγενείας των επιχειρηματιών που θα υφίσταντο τις δυσμενείς συνέπειες τέτοιων μέτρων.

26 Επομένως, δεν δικαιολογείται, για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων, να γίνεται διάκριση ανάλογα με το αν τα εν λόγω μέτρα έχουν δυσμενείς συνέπειες είτε για ορισμένα κράτη μέλη και τους υπηκόους τους, είτε για όλους τους υπηκόους της Κοινότητας, είτε μόνο για τους υπηκόους του κράτους που λαμβάνει αυτά τα μέτρα.

27 Με το ερώτημα 5γ, ο Vrederechter του 2ου καντονίου της Αμβέρσας ερωτά αν μία νέα φορολογική επιβάρυνση, η οποία επιβάλλεται στις εισαγωγές από οποιαδήποτε τρίτη χώρα, απαγορεύεται πάντοτε λόγω του ότι είναι ασυμβίβαστη προς τη Συνθήκη, λόγω του ότι παρεμποδίζει τη θέσπιση του κοινού δασμολογίου.

28 Όσον αφορά το εμπόριο με τις τρίτες χώρες, η Συνθήκη δεν περιλαμβάνει ρητές διατάξεις ανάλογες προς εκείνες οι οποίες απαγορεύουν, στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, τις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς.

29 Η ύπαρξη χρηματικών επιβαρύνσεων, εκτός των κατά κυριολεξία δασμών, οι οποίες, πριν από τη θέσπιση του κοινού δασμολογίου, εφαρμόζονταν από ένα κράτος μέλος, κατά την εισαγωγή στο έδαφός του εμπορευμάτων απευθείας από τρίτες χώρες, δεν μπορούσε να εμποδίσει την ευθυγράμμιση των δασμών κάθε κράτους μέλους προς αυτούς του κοινού δασμολογίου.

30 Πράγματι, οι στόχοι τους οποίους επιδιώκει η ενιαία εφαρμογή από όλα τα κράτη μέλη του κοινού δασμολογίου στις σχέσεις τους με τις τρίτες χώρες, θα μπορούσαν να διακυβευτούν από τη μονομερή λήψη ή τη διατήρηση, από τα κράτη μέλη, μέτρων όπως αυτά που προαναφέρθηκαν, ιδίως στην περίπτωση κατά την οποία η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που κυκλοφορούν ελεύθερα σ' ένα κράτος μέλος δεν επαρκεί για να διορθώνει τα αποτελέσματα αυτών των εθνικών μέτρων.

31 Σε τέτοιες περιπτώσεις, θα μπορούσε να τεθεί το ερώτημα αν μπορούν να προκύπτουν από τη Συνθήκη περιορισμοί ως προς την ελευθερία των κρατών να λαμβάνουν ή να διατηρούν μέτρα, τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση της λειτουργίας του κοινού δασμολογίου.

32 Εντούτοις, το ερώτημα αυτό δεν μπορεί να τεθεί παρά μόνο για την περίοδο που ακολουθεί τη θέσπιση του κοινού δασμολογίου.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις του ενάγοντος και των εναγομένων της κύριας δίκης, της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Βελγίου και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και ιδίως τα άρθρα 9, 12, 13, 18, 37, 95 και 177, το πρωτόκολλο περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και ιδίως το άρθρο 20 και τον κανονισμό διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με απόφαση της 24ης Δεκεμβρίου 1968, ο Vrederechter του 2ου καντονίου της Αμβέρσας, αποφαίνεται:

1) **Ο όρος «φορολογική επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος που αναφέρεται στα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης περιλαμβάνει οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση, εκτός από τους κατά κυριολεξία δασμούς, η οποία επιβάλλεται λόγω της διελεύσεως από τα σύνορα εμπορευμάτων που κυκλοφορούν στο εσωτερικό της Κοινότητας, εφόσον δεν επιτρέπεται με ρητές διατάξεις της Συνθήκης.**

2) **Με την επιφύλαξη των περιορισμών που θα μπορούσαν να επιβληθούν για την επίτευξη των στόχων του κοινού δασμολογίου, η Συνθήκη δεν θεώρησε τις οικονομικές επιβαρύνσεις, εκτός των κατά κυριολεξία δασμών, οι οποίοι εφαρμόζονταν από ένα κράτος μέλος πριν από τη θέσπιση αυτού του δασμολογίου, επί των εισαγωγών εμπορευμάτων απευθείας από τρίτες χώρες, ως ασυμβίβαστες προς τις απαιτήσεις σχετικά με την προοδευτική ευθυγράμμιση των εθνικών δασμολογίων προς το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο.**

Κρίθηκε στο Λουξεμβούργο την 1η Απριλίου 1969.

Lecour Trabucchi Mertens de Wilmars

Donner Strauß Monaco Pescatore

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Ιουλίου 1969.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt